

Elecziun dal cussegl federal tras il pievel?

Emblidà ils Rumantschs

DA LUCAS DEPLAZES / ANR

■ **Il cussegl nazional recumonda in na a l'iniziativa che pretenda da laschar eleger il pievel il cussegl federal. El n'è er betg entrà sin las cuntrapostas da minoritad. Ils Rumantschs n'existan betg en quell'iniziativa.** L'iniziativa da la Partida populara svizra (pps) - inoltrada l'onn 2011 – vul surdar la cumpetenzza d'eleger il cussegl federal al pievel, quai saja pli democratic. L'elecziun duai succeder ensemen cun las elecziuns dal cussegl nazional dentant tenor il sistem da maiorz. Cun reservar almain dus sezs da minoritads, duai vegnir garantida la represchentananza da la Svizra romanda e dal Tessin. Per l'elecziun vegniss creà en Svizra dus circuls electorals. L'in per la Svizra da lingua tudestga e l'auter per la Svizra romanda e la Svizra taliana. Da la Svizra rumantscha na fa l'iniziativa negina menziun. Dues propostas da minoritad han per mira d'augmentar il dumber dal cussegl federal da set sin nov. Nov cussegliers federals lubissan da resguardar meglier las minoritads linguisticas.

Nagut da nov

Andreas Gross (pss/ZH), il pledader da la cumissiun, fa endament che l'elecziun dal cussegl federal saja stada diversas giadas en discussiun. Già tar la formulaziun da la nova constituziun l'onn 1848 è l'elecziun dal cussegl federal vegnida refusada mo cun 10 cunter 9 vuschs. Il motiv è stà d'evitar ina surpajsa dals chantuns envers il parlament. Cun la reglamentaziun existenta hajan ins vuli punctuar ch'il cussegl federal sco autoritad executiva saja suttamess al parlament, ha accentuà Gross. Era suenter 1848 ha suandà diversas emprovas da midar la cumpetenzza da l'elecziun, saja quai cun intervenziuns da singulas partidas e cun duas iniziativas dal pievel en ils onns 1900 e 1942. Tar la revisiun da la constituziun federala l'onn 1872 hai dà discussiuns davart la cumpetenzza d'eleger la suprema regenza. En ils onns quaranta dal tschientaner passà è la discussiun vegnida reactivada ensemen cun la proposta d'augmentar il dumber sin nov commembers. Mo la finala han ins adina considerà l'assemblea federala

La cussegliera federala Simonetta Sommaruga ha criticà il fatg ch'ins n'ha betg risguardà il Rumantschs.

KEYSTONE

sco il pli cumpetent gremi per l'elecziun. Cun 16 cunter 7 vuschs propona la cumissiun da refusar tant l'iniziativa dal pievel sco er las cuntrapostas da las duas minoritads.

Discussiun per la tribuna

En la debatta d'entrada han bunamain 50 oraturas ed oratur nizzegià la chaschun da sa preschentar e sa profilar. Ina lunga discussiun per la tribuna. Divers pledaders han fatg attent als aspects negativs da l'iniziativa. Ils singuls commembers dal cussegl federal sa sentissan plitost obligads envers il pievel che envers il parlament. Els stuessan prender resguard sin lur electurs e lur regions per garantir ina reelecziun. Il disponer d'in bun budget finanziel da propaganda ed ils intensivs contacts cun las medias pudessan influenzar l'elecziun. L'iniziativa na garantiss betg ina represchentananza commensurada tranter las regions e la schlattainas. Avant las elecziuns stuessan ils commembers sa dar giu cun il cumbat electoral, quai che avess consequenzas negativs sin la lavur en il gremi. Las elecziuns vegnissan influenzadas dals daners e da las medias, ha fatg attent divers pledaders.

Discriminà la minoritad rumantscha

Per Silva Semadeni (pss/GR) n'è l'iniziativa betg acceptabla. Cun quella na veg-

niss betg meglierada la situaziun da las minoritads linguisticas. Ils dus sezs reservads per las minoritads latinias, occupass la Romandia. Martin Candinas (pcd/GR) ha criticà che la pps che punctueschia adina noss federalisem, l'haja emblidà en sia iniziativa. Bain haja la pps menziunà il Grischun talian, dentant emblidà ils Rumantschs. Quels n'existan betg, u ch'ins ha considerà ils Rumantschs sco Svizzers tudestgs. «Co pon ins discriminar nus Rumantschs sin quella moda», è sa dumandà Candinas ed el ha cuntinuà en rumantsch: «La Romontschia ei sauna e frestga, vegn denton memia savens negligiada ed emblidada. Quei vala cunzun sinаланcau nazional. Nus Romantschs stein buca schar plascher quei.»

Cussegliera federala Simonetta Sommaruga fa attent ch'il parlament perdess ina funcziun impurtanta. Cun l'elecziun dal cussegl federal tras il pievel, avess quel la medema legitimaziun sco il parlament. Ina controlla da l'executiva tras la legislativa na fiss betg pli pussaivla. Era Sommaruga ha criticà la mancanza dals Rumantschs en l'iniziativa.